

Handläggning enligt LSS, riktlinje

Dokumenttyp	Riktlinjer
Fastställt/upprättad	2018-04-11, § 58 av kommunstyrelsen
Senast reviderad	-
Detta dokument gäller för	Vård och omsorg
Giltighetstid	Tills vidare
Dokumentansvarig	Enhetschef Resurs och Bistånd
Dnr	2018-85

Innehåll

Inledning.....	3
Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade.....	3
Lagstiftningens karaktär	3
Mål med LSS-insatserna	4
Krav på insatsernas utformning.....	4
Rätten till insatser enligt LSS.....	4
§ 7 om rätten till insatser.....	5
Barnperspektivet.....	5
Gemensamt hushåll och föräldraansvar.....	6
Anmälningsskyldighet	6
Handläggning och dokumentation.....	6
Förvaltningslagen.....	6
Handläggning	6
Handläggningstider.....	7
Livsområde	8
Lärande och att tillämpa kunskap.....	8
Beslut	9
Kommunicering	9
Avslag och överklagan.....	9
Beslut - verkställighet.....	10
Uppföljning.....	10
Insatser enligt LSS till barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder	11
9 § 1 Råd och stöd.....	11
9 § 2 Biträde av personlig assistent	11
9 § 3 Ledsagarservice	13
9 § 4 Biträde av kontaktperson (alt. kontakt/stödfamilj).....	13
9 § 5 Avlösarservice i hemmet	13
9 § 6 Korttidsvistelse	14
9 § 7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år	14
9 § 8 Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet.....	14
9 § 9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna	15
9 § 10 Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig	16
10 § Individuell plan	16

Inledning

Riktlinjernas syfte är att vara en vägledning för LSS-handläggarna i arbetet med en rättssäker och likvärdig utredning och behovsbedömning. I Hjo kommun är det LSS-handläggarna som har delegation på att ta emot, utreda och fatta beslut enligt Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade LSS. I enlighet med delegationsförteckningen tas även beslut av Vård och omsorgschef samt individutskottet. LSS-handläggare ansvarar då för att arbeta fram underlaget. I Hjo kommun har man tagit beslut på att arbeta utifrån modellen IBIC (individens behov i centrum).

Beslut om insatser ska fattas enligt samma bedömningsgrunder, även om handläggningen sköts av flera personer.

Det är viktigt att poängtera att riktlinjerna inte innebär någon inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan. Varje beslut ska vara baserat på den enskilda individens behov.

Riktlinjerna är därför vägledande och gäller aldrig utan undantag.

Beslutade insatser ska överensstämma med de mål och grundläggande värderingar som gäller för Hjo kommun.

IBIC

IBIC syftar till att skapa ett behovsinriktat arbetssätt både i myndighetsutövningen och inom verkställigheten. IBIC är ett systematiskt och behovsinriktat arbetssätt med strukturerad dokumentation av behov, mål och resultat i handläggningen, genomförandet och uppföljningen av beslut. Modellen används för att beskriva och dokumentera behov i livsföringen oavsett boendeform.

För att använda modellen behövs också kunskap i ICF (klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa). ICF bygger på en biopsykosocial modell, det vill säga den sociala och den medicinska modellen kompletterar varandra för att förklara kroppens fungerande, delaktighet i livssituationen och en persons utförande av aktiviteter. ICF ger förutsättningar att beskriva en persons behov av stöd i livsföringen på ett enhetligt och jämförbart sätt i olika livsområdena som finns beskrivna i ICF. Arbetssättet och nationellt fackspråk bidrar till en rättssäker och likvärdig handläggning för den enskilde.

Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade

Lagstiftningens karaktär

LSS är en omfattande och målinriktad lagstiftning. Den ger rätt till stöd för personer som har olika typer av mer omfattande och varaktiga funktionshinder.

LSS är en *pluslag* till socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. LSS-insatserna är inte heltäckande för alla behov av individuellt stöd även om den enskilde hör till personkretsen. En person kan behöva bistånd enligt Socialtjänstlagen också för att få ett helhetsstöd eller för att insats saknas i LSS. Exempel på sådan hjälp kan vara trygghetslarm, matdistribution, dagverksamhet eller hjälp i hemmet efter individuell prövning.

Kommunen är skyldig att pröva om den enskilde har rätt till insats om denne ansöker om LSS-insats, även om man redan har stöd enligt annan lag. Kommunen är också skyldig att informera om lagen, dess intentioner, rätten till LSS-insats och innehållet i insatserna. Därefter väljer den enskilde själv, eller dennes företrädare, om man vill ansöka om någon insats.

Mål med LSS-insatserna

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, är en rättighetslag som kompletterar stöd till människor med funktionshinder. Målet enligt § 5 i LSS är att all LSS-verksamhet ska

- *främja likhet i levnadsvillkor*
- *främja full delaktighet i samhällslivet*
- *ge individen möjlighet att leva som andra*

Detta avser att ge uttryck för de bärande principerna i svensk handikappolitik: självbestämmande, inflytande, tillgänglighet, delaktighet, kontinuitet och helhetssyn.

Krav på insatsernas utformning

Den enskilde ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Goda levnadsvillkor utgör en högre nivå på insatserna än vad "skälig" levnadsnivå enligt Socialtjänstlagen innebär. LSS är alltså lite förmånligare än socialtjänstlagen.

Insatserna ska vara varaktiga och samordnade. De ska anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv.

LSS-insatserna ska vara grundade på respekt för den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Den enskilde ska i största möjliga utsträckning ges inflytande och medbestämmande över de insatser som ges.

Rätten till insatser enligt LSS

För att få rätt till insatser enligt LSS krävs att personen tillhör personkretsen. Det måste därför alltid göras en personkretsutredning när den enskilde ansöker om en insats. En personkretsutredning kan ta tid samtidigt som det kan vara viktigt för den enskilde att få stöd omgående. I avvaktan på att utredningen blir färdig kan beslut om insatser fattas enligt socialtjänstlagen.

Personkretsen är uppdelad i tre grupper och gäller för personer som har:

1. Utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd. (LSS 1§1)

För att någon ska bedömas ha en utvecklingsstörning krävs utredning som har genomförts av en person med kvalificerad kunskap om funktionshindret utvecklingsstörning, ex. en leg. Psykolog och vid behov även en leg. Läkare. För att en person ska omfattas av personkrets 1 krävs att utvecklingsstörningen uppkommit före ca 16 års ålder och att diagnosen ska vara fastställd och styrkt genom intyg utfärdat av leg. psykolog eller leg. läkare.

Inom autism finns flera syndrom varav Aspergers syndrom och högfungerande autism är diagnoser som ingår i personkrets 1. Tourettes syndrom, ADHD, ADD och DAMP omfattas inte av personkretsen. Däremot kan de, under förutsättning att de uppfyller kriterierna, omfattas av personkrets 3.

2. Betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, (LSS 1§2)

Hit hör personer som efter 16 års ålder fått en hjärnskada med begåvningsmässigt funktionshinder som följd. Utredningen ska styrka att hjärnskada uppstått i vuxen ålder och att den lett till begåvningsmässigt funktionshinder. Diagnosen ska fastställas och styrkas genom intyg utfärdat av leg. psykolog eller leg. Läkare.

3. Andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service (LSS 1§3).

I denna personkrets finns barn, ungdomar och vuxna med livslånga eller mycket långvariga funktionshinder som har behov av särskilt stöd för att bygga upp och bibehålla levnadsvillkor som är likvärdiga med andra människors. Denna personkrets är inte diagnosstyrd utan bedömningen får inriktas på omfattningen av svårigheten i den dagliga livsföringen.

För att tillhöra personkrets 3 ska samtliga nedanstående kriterier vara uppfyllda. Funktionshindret ska

- vara stort, varaktigt och inte orsakat av normalt åldrande
- förorsaka betydande svårigheter i den dagliga livsföringen
- föranleda ett omfattande behov av stöd eller service.

När det gäller små barn kan det vara svårt att avgöra om det är barnets låga ålder eller funktionshindret i sig som ligger till grund för hjälpbehovet. Kravet på varaktighet skall vara styrkt av läkare.

§ 7 om rätten till insatser

De personer som tillhör personkretsen har rätt till de olika insatserna som beviljas enligt LSS under förutsättning att

- personen har behov av insatsen och vill ha insatsen
- behovet inte tillgodoses på annat sätt

För att en insats ska kunna nekas den funktionshindrade pga. att behovet tillgodoses på annat sätt, ska behovet de facto tillgodoses på annat sätt. En sådan situation föreligger om en anhörig ansvarar för behövliga insatser. Ett behov kan också, helt eller delvis, tillgodoses genom föräldrarnas ansvar enligt föräldrabalken. Hit kan räknas det som är normal omsorg om ett barn i samma ålder. Observera skillnaden mellan LSS och SoL. Enligt LSS gäller rätt till insatser om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Enligt socialtjänstlagen gäller rätten till bistånd om behovet inte *kan* tillgodoses på annat sätt. Den enskildes behov av insats bedöms alltid utifrån den enskildes individuella situation.

Normaliseringsprincipen ska vara vägledande. Bedömningen ska ske utifrån en jämförelse med den livsföring som kan anses vara normal för en person i samma ålder utan funktionshinder. Insatser ska endast ges om den enskilde begär det och med hänsyn till den enskildes integritet. Så långt som möjligt ska insatserna utformas tillsammans med den enskilde. Insatserna ska stärka den enskildes möjligheter att leva ett så normalt liv som möjligt.

Rätten till en viss insats ger inte automatiskt rätt till övriga insatser. Att någon bedöms tillhöra personkretsen innebär inte att man har rätt till insatser enligt LSS.

Barnperspektivet

Utifrån FN:s barnkonvention ska barnets bästa alltid komma i första rummet. Hänsyn ska tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad. Stödinsatser till föräldrarna måste också bedömas med utgångspunkt från det funktionshindrade barnets perspektiv.

Barnperspektivet ska vara genomgående i all handläggning inom funktionshinder när det förekommer barn i anslutning till ärendet, både i ärenden där barnet självt är aktuellt för en insats och när ärendet gäller föräldrar med funktionshinder. Att ha ett barnperspektiv i handläggning innebär bl.a. att:

- dokumentera hur barnets behov har beaktats, vilka eventuella överväganden som gjorts och hur detta påverkat beslutet. Detta gäller såväl vid negativa som positiva beslut.
- bevaka barns behov inom särskilt viktiga områden, t.ex. boende, umgänge med föräldrar, hälsa och fritidsaktiviteter Hänsyn måste också alltid tas till vad som är bäst för barnet både när det gäller olika avlösningsformer och barnets möjligheter att få leva ett liv som andra barn.
- bedöma vad som är barnets bästa utifrån en helhetsbedömning, med stöd i bl.a. barnkonventionen och med hjälp av de kunskaper som finns om barn och barns behov.
- under handläggningsprocessen, i samråd med föräldrarna, tala med barnet och ge information med beaktande av dess ålder och mognad.

Gemensamt hushåll och föräldraansvar

För vuxna personer som lever tillsammans ska det gemensamma ansvaret för hemmets skötsel beaktas. Principen om gemensamt ansvar för hushållet innebär inte ett ansvar för den funktionshindrades omvårdnad. Bedömning av omvårdnadsbehov ska därför göras som om den funktionshindrade var ensamstående.

Normen för vad som kan anses normalt föräldraansvar utgörs av den omvårdnad en förälder normalt ger till ett barn i aktuell ålder utan funktionshinder. Det hjälpbehov och de insatser som går utöver detta utgör grunden för bedömning av stödinsatser.

Anmälningsskyldighet

Omvårdnadsnämndens medarbetare är skyldiga att genast anmäla situationer som kan innebära att nämnden behöver ingripa till ett barns skydd, Socialtjänstlagen 14 kap. 1 §.

Inom verksamhet som omfattas av Socialtjänstlagen och LSS gäller anmälningsskyldighet för missförhållanden, 14 kap. 2 § och LSS 24a §.

Behov av förmyndare, förvaltare eller god man anmäls till överförmyndaren.

Handläggning och dokumentation

Förvaltningslagen

All handläggning ska utgå ifrån förvaltningslagens bestämmelser. Lagen anger rättigheter och skyldigheter för myndigheten och enskilda, samt innehåller regler om överklagande. Det finns en allmän serviceskyldighet vilken innebär att socialtjänsten ska lämna upplysningar, vägledning, råd och annan hjälp till enskilda i frågor som rör verksamhetsområdet. Varje ärende där någon enskild är part ska handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts.

Handläggning

Vid all handläggning ska stor vikt läggas vid den enskildes rätt till delaktighet, inflytande och självbestämmande. Utredningen ska vara tillräckligt omfattande för att ge ett tillfredsställande underlag för beslut, men inte vara mer genomgripande än vad som är nödvändigt för utredningens syfte. Utredning och bedömning ska utföras i samråd med den som söker insatsen och bygga på en helhetssyn.

Varje bedömning görs utifrån en individuell prövning. Individuell prövning innebär att en utredning och bedömning av den sociala situationen och behovet av stödinsatser utifrån funktionshindret görs. Hänsyn

tas till vilket övrigt samhällsstöd som ges samt kravet på goda levnadsvillkor.

Handläggningstider

Ett ärende ska handläggas så skyndsamt som möjligt efter det att ansökan inkommit.

Efter initiering eller att ansökan inkommit tas kontakt med den berörde inom två veckor. Den enskilde har möjlighet att få vägledande samtal om personen önskar, innan ansökan görs och utredning påbörjas. Med utredningstid menas den tid det tar för en ansökan från det den inkommit till omvårdnadsförvaltningen till dess det finns ett beslut som nått den sökande. Utredningstiden ska som längst vara 3 månader.

Förhandsbesked

Kommuns ansvar enligt denna lag gäller gentemot dem som är bosatta i kommunen. Ansvaret för insatser enligt 9 § 2-10 omfattar dock inte dem som är bosatta i kommunen genom beslut av en annan kommun i fall som avses i 16 c eller 16 d § i LSS.

Om en person som anges i 1 § LSS tänker bosätta sig i en kommun och ansöker om insatser ska kommunen meddela förhandsbesked. Kommunen ska utan dröjsmål planera och förbereda insatser som förhandsbeskedet ger den enskilde rätt till om han eller hon bosätter sig i kommunen. Förhandsbeskedet gäller under sex månader räknat från den dag då insatserna blir tillgängliga för den enskilde.

Förhandsbesked enligt andra stycket ska också meddelas på ansökan av en person som redan är bosatt i kommunen, om en annan kommun enligt 16 c eller 16 d § har ansvaret enligt denna lag, och om ansökan avser

1. insats enligt 9 § 8 eller 9, eller
2. andra insatser enligt 9 § och den enskilde ordnar eget boende.

Utredning

Insatserna enligt LSS ska utgå från den enskildes behov av stöd. Dessa behov kan beskrivas utifrån ICF:s livsområden. I det systematiska arbetssättet ingår att erbjuda den enskilde ett förtydligande/informerande samtal. Samtalet är en del i den informationsskyldighet som myndigheten har. Vid samtalet kan handläggaren genom att ställa frågor om den enskildes livssituation synliggöra behoven. Ibland kan fler behov framkomma än de som ingick i den ursprungliga frågeställningen/ansökan, vilket handläggaren då ska framföra till den enskilde, som sedan får ta ställning till om ansökan görs. Även andra kan lämna uppgifter till utredningen, efter samtycke från den enskilde. Det kan vara samtal med anhöriga, närstående eller legitimerad personal.

Finns det grund att inleda en utredning ska detta ske utan dröjsmål.

När den enskildes behov är utrett ska handläggaren presentera förslag på insatser enligt LSS som kan tillgodose dessa behov, nedan beskrivs de olika livsområdena enligt ICF. Upptäcks behov som inte kan tillgodoses genom LSS ska handläggaren informera om möjlighet att ansöka enligt Socialtjänstlagen.

Livsområde

Lärande och att tillämpa kunskap.

Området beskriver behov som handlar om problemlösning och beslutsfattande. Det kan t.ex. vara att personen behöver stöd/hjälp i att fatta beslut, lösa problem, göra ett val.

Allmänna uppgifter och krav

Området beskriver behov som handlar om förmågan att genomföra uppgifter, följa dagliga rutiner. Det kan t.ex. vara att personen behöver stöd/hjälp i att passa tider.

Kommunikation

Området beskriver behov som handlar om förmågan att kunna höra och förstå tal, se och förstå text, ta emot och förmedla budskap Det kan t.ex. vara att personen behöver stöd/hjälp med att föra ett samtal, skriva, läsa eller ringa.

Förflyttning

Området beskriver behov som handlar om förmågan att röra sig genom att ändra kroppsställning, förflytta sig från en plats till en annan, att gå, springa använda olika transportmedel. Det kan t.ex. vara att personen behöver stöd/hjälp med att förflytta sig till/från säng/stol/toalett, mellan rum, ledsagning till/från frissa/fotvård/sjukhus, ledsagning till/från affär.

Personlig vård

Området beskriver behov som handlar om förmågan att sköta sin egen personliga vård, tvätta sig, klä sig, äta dricka och sköta sin hälsa. Det kan t.ex. vara att få stöd/hjälp med toalettbesök, daglig hygien, ta hand om tänder/naglar, dusch, på/avklädning, hjälp vid måltid, egenvård (efter egenvårdsbedömning av hälso- och sjukvården), tillsyn.

Hemliv

Området beskriver behov som handlar om förmågan att sköta husliga och dagliga sysslor och uppgifter. Att skaffa mat, kläder och andra förnödenheter, hålla rent, diska, ta hand om personliga och andra hushållsföremål. Det kan t.ex. vara att personen behöver stöd/hjälp med inköp av dagligvaror, sällanvaror. Stöd/hjälp med matlagning, städ och tvätt m.m.

Mellanmänskliga interaktioner och relationer

Området beskriver behov som handlar om förmågan att kunna ha kontakter med andra personer i privata eller formella sammanhang. Det kan t.ex. vara stöd/hjälp med sociala aktiviteter i hemmet. Stöd/hjälp i att ha kontakt med familj, vänner, frisör, fotvård, myndigheter såsom vårdcentral m.m. Stöd/hjälp med att bryta isolering i form av kontaktperson.

Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomi

Området beskriver behov som handlar om förmågan att kunna hantera ekonomiska transaktioner, att engagera sig i utbildning, arbete. Det kan t.ex. vara att få stöd/hjälp i att betala räkningar och på särskilt boende få stöd/hjälp att hantera/förvara pengar, Det kan också vara stöd/hjälp att kunna delta i daglig verksamhet.

Om personen inte själv är medveten om sin ekonomi ska god man/förvaltare anmälas av handläggare/enhetschef.

Samhällsgemenskap, social och medborgligt liv

Området beskriver behov som handlar om förmågan att kunna engagera sig i organiserat socialt liv utanför familjen. Det kan t.ex. vara att få stöd/hjälp att ta sig (ledsagning) till fritidsaktiviteter.

Känsla av trygghet

Området beskriver behov som handlar om specifika emotionella funktioner som avser psykiska funktioner som utifrån situation leder till känsla/upplevelse av trygghet.

Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående

Området beskriver behov som handlar om att beskriva det stöd som anhöriga eller andra närstående ger den enskilde och vilka behov av avlastning detta medför. Området handlar inte om personen som ger hjälp utan ska beskriva mängden fysiskt och emotionellt stöd som personen ger. Det kan t.ex. vara stöd/hjälp i form av korttidsvistelse, korttidstillsyn, avlösarservice i hemmet. Området används tillsammans med behov beskrivna inom övriga livsområden som mer talar om vad för stöd/hjälp den enskilde har behov av.

Beslut

Vid beslut om bifall av en ansökan om LSS-insats ska utredningen ha säkerställt;

- att personen själv eller laglig ställföreträdare ansöker om insatsen
- att den enskilde tillhör personkrets 1-3 enligt LSS
- att insatsen återfinns i 9§ LSS punkt 2-10
- att ett behov av insats enligt 9 § LSS punkt 2-10 föreligger
- att behovet faktiskt inte tillgodoses på annat sätt
- att insats behövs för att tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor

Av beslutet ska framgå vad den enskilde ansökt om, vilka insatser som beviljats, målet med insatsen, omfattningen, för hur lång tid beslutet gäller samt vid avslag/delavslag information om rätten att överklaga. Delegation för beslut regleras i omvårdnadsnämndens delegationsordning. Alla beslut ska följas upp och omprövas när beslutet löper ut eller vid förändrade behov.

Kommunicering

§ 17 i Förvaltningslagen föreskriver att ett ärende inte får avgöras utan att den sökande har underrättats om uppgift som tillförts ärendet av någon annan. Det innebär att handläggaren muntligen eller skriftligen ska meddela den enskilde vilka uppgifter som tillkommit i ärendet och ta in den sökandes synpunkter på dessa uppgifter. Därefter får beslut fattas.

Kommunicering behövs ej om den enskildes ansökan bifalls till alla delar.

Kommunicering av förslag på insatser ska ske med den enskilde för att få vetskap om den enskildes ställningstagande. Detta ska dokumenteras eftersom insatser som den enskilde inte vill ta emot inte heller kan beviljas.

Avslag och överklagan

Om beslutet helt eller delvis innebär avslag på ansökan måste beslutet motiveras och besvärshänvisning lämnas. Där ska framgå hur man kan överklaga och hur lång tid man har på sig att inkomma med överklagan. Det ska också framgå till vilken förvaltningsrätt man överklagar samt att överklagandet ska

lämnas till den nämnd som fattat beslutet. Om den enskilde önskar ska handläggaren bistå med hjälp till att överklaga. När en överklagan inkommit ska den omgående skickas till aktuell domstol.

Ett avslag på begäran om insats enligt 9 § bör kunna hänföras till någon av följande grunder:

- sökanden tillhör inte personkretsen
- sökanden har inte behov av insatsen
- sökanden får de facto sina behov tillgodosedda på annat sätt.

Resursbrist är inte ett rättsligt giltigt skäl för att avslå en ansökan.

Beslut - verkställighet

När beslut om insats är fattat överlämnar LSS-handläggaren en beställning till ansvarig enhetschef. Enhetschefen bekräftar när beställningen påbörjats eller orsak till att verkställighet dröjer. På så vis tryggas rättssäkerheten för den enskilde. Av akten ska framgå när och hur ett beslut verkställts.

Uppföljning

Alla beslut och uppdrag ska följas upp och utvärderas i samråd med den enskilde och bygga på en helhetssyn på samtliga insatser.

Insatser enligt LSS till barn, ungdomar och vuxna med funktionshinder

9 § 1 Råd och stöd

Västra Götalandsregionen har det totala ansvaret för insatsen råd och stöd enligt LSS § 9.1

9 § 2 Biträde av personlig assistent

Målgruppen är personer med stort och varaktigt funktionshinder som behöver hjälp med mycket privata angelägenheter som ex. sin personliga hygien, att äta, att klä sig, att kommunicera eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om personens behov. Detta utgör de grundläggande behoven.

En individuell bedömning av det totala behovet av insatser måste alltid göras. Stödet ges av ett begränsat antal personer, personliga assistenter. Det personligt utformade stödet ska knytas till den enskilde och finnas tillgängligt för honom eller henne i olika verksamheter och under olika tider på dygnet.

Den som har rätt till personlig assistans har rätt att få hela hjälpbehovet tillgodosett, även insatser av servicekaraktär, genom denna insats. Den som beviljats personlig assistans kan normalt inte beviljas avlösning, korttidstillsyn och korttidsvistelse.

Kommunen ska tillhandahålla personlig assistent eller ge ekonomiskt bidrag för att den enskilde ska kunna ordna insatsen på annat sätt än genom kommunen (brukarkooperativ, privat assistanssamordnare alt. vara egen arbetsgivare) om den enskildes grundläggande behov understiger 20 timmar per vecka. Därutöver ges tid för den enskildes övriga behov.

Personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken 51 kap "Assistansersättning"

Kommunen har alltid ett finansieringsansvar för de första 20 assistanstimmarna per vecka.

Försäkringskassan har till uppgift att pröva och betala ut assistans överstigande 20 timmar i veckan. Detta behov ska anmälas till Försäkringskassan. Kommunens handläggare kan göra en kortfattad behovsanmälan till Försäkringskassan utan att först inhämta den enskildes samtycke. Den enskilde ska dock alltid informeras innan en sådan anmälan görs.

I avvaktan på Försäkringskassans beslut kan handläggaren fatta ett tidsbegränsat LSS- beslut.

Om behoven förändras och antalet timmar enligt socialförsäkringsbalken bedöms behöva utökas, kan handläggaren fatta ett tillfälligt beslut om utökning i avvaktan på Försäkringskassans beslut.

Personlig assistans för barn

Vid bedömning av barns rätt till personlig assistans gäller samma kriterier som för vuxna funktionshindrade. Vid bedömningen ska vidare föräldraansvaret beaktas på så vis att det hjälpbehov som går utöver det som är normalt för barn i samma ålder ska läggas till grund för bedömningen av personlig assistans.

Insatsen kan beviljas när föräldraansvaret i kombination med t ex vårdbidrag, avlösarservice, barnomsorg och skola inte räcker till för att tillgodose barnets behov. En vårdnadshavare som fått vårdbidrag beslutat av Försäkringskassan och som ansöker om personlig assistans för sitt barn kan inte nekas insatsen med hänvisning till att vårdbidrag utgår (d v s att behovet är tillgodosett på annat sätt). Rätt till assistans går före och det kan istället bli så att vårdnadsbidraget reduceras när personlig assistans beviljas. Detta ska LSS-handläggaren informera vårdnadshavaren om. Vårdnadshavaren ansvarar för att Försäkringskassan informeras om de förändrade förhållandena.

Föräldrarna ska informeras om att beslutet om assistans kan påverka bedömningen av korttidsvistelse och avlastning.

65 års gräns

Rätten till personlig assistans efter 65 år kvarstår om den enskilde erhållit insatsen innan han eller hon fyllt 65 år. Ansökan om insatsen personlig assistans måste ha inkommit till kommunen innan 65-årsdagen för att kunna beviljas.

Antalet assistanstimmar får inte utökas efter 65 år. Uppstår behov av insatser kan dessa tillgodoses exempelvis genom insatser med stöd av SoL.

Tillfälligt utökade behov av personlig assistans

Tillfällig ökning av behovet av personlig assistans, gäller när en person redan har ett beslut om assistans, berättigar inte till ökad statlig assistansersättning från Försäkringskassan. Kommunen ansvarar både för att tillhandahålla assistansen och för att finansiera den. Kriterierna för bedömning är desamma som vid stadigvarande behov.

Vid ansökning om utökat behov av assistans gäller att en individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall. Utgångspunkten vid bedömningen ska vara en jämförelse med vad som kan anses normalt för personer i samma ålder. Tillfälligt behov av utökad tid kan exempelvis finnas i samband med en semesterresa, vid tillfällig försämring av hälsotillståndet.

Utredning och beslut om utökade kostnader vid personlig assistent sjukdom fattas av enhetschef enligt delegationsordning efter att ansökan inkommit från enskild eller dennes företrädare.

Kommunen tillämpar samma ersättningsbelopp som vid assistansersättning via socialförsäkringsbalken. Ansöker den enskilde om ekonomiskt hjälp (omkostnadsdel) för viss aktivitet så ska denna täckas av de medel som finns avsatta igenom ersättning från socialförsäkringsbalken. Annat ekonomiskt stöd kan inte ges med stöd av LSS.

Personlig assistans i bostad med särskild service

I bostad med särskild service, servicebostad och gruppboende ska det finnas en fast personalbemanning som täcker den enskildes hela hjälpbehov, därför föreligger inte rätt till personlig assistans i dessa boenden. I vissa fall kan en person som bor i servicebostad eller gruppboende behöva personlig assistent utanför boendet.

I annan särskilt anpassad bostad ingår inte fast bemanning, behövligt stöd kan därför ges med t.ex. personlig assistans.

Personlig assistans i daglig verksamhet

I insatsen daglig verksamhet ingår omvårdnad och personlig assistans ska inte ersätta den personal som behövs för att driva daglig verksamhet. Om det finns särskilda skäl för att den enskilde behöver ha en person nära knuten till sig t ex för kommunikation kan personlig assistans prövas av Försäkringskassan.

Personlig assistans under vistelse på sjukhus

Den som har beviljats personlig assistans kan, efter behovsbedömning, ges möjlighet att hela tiden eller under del av beviljad tid på sjukhus ha med sig sin personliga assistent. Förutsättningarna är att den enskildes funktionshinder, hälsotillstånd eller möjlighet att kommunicera kräver att personer med ingående kunskaper om den funktionshindrade behöver finnas till hands. Det ersätter inte sjukvårdens ansvar.

Vid ansökan om personlig assistent vid vistelse på sjukhus ska en behovsbedömning göras av LSS-handläggaren.

Personlig assistans för funktionshindrade föräldrar

Att svara för omvårdnaden av barn är i princip inte en arbetsuppgift för den personliga assistenten. Undantag kan göras under barnets första tid med den omvårdnad av barnet som föräldern inte kan ge. Hur länge stödet ska ges prövas individuellt.

Familjemedlemmars ansvar

Den personliga assistenten ska inte ta över det ansvar som övriga hemmavarande familjemedlemmar har för det gemensamma hushållet.

9 § 3 Ledsagarservice

Syftet med ledsagarservice är att den ska underlätta för personer med omfattande funktionshinder att delta i samhällslivet, t.ex. i friluftsliv, kulturliv, föreningsliv, besöka vänner eller bara promenera.

Omvårdnad och/eller medicinska insatser ingår inte i ledsagarservicen.

Ledsagningen riktar sig till enklare aktiviteter och omfattning ska bedömas utifrån det individuella behovet samt utifrån övriga beviljade insatser.

Avser ledsagarservicen barn och ungdomar ska det beaktas vilket behov som går utöver det som bedöms vara normalt föräldraansvar för ett barn i samma ålder.

Ledsagarservice kan även beviljas till personer som bor i bostad med särskild service om sådant behov föreligger. Normalt ska de få sina behov av ledsagning tillgodosedda inom verksamheten där förutom omvårdnad även kultur, fritid och semester ingår.

Ledsagning beviljas inte till personer med personlig assistans.

9 § 4 Biträde av kontaktperson (alt. kontakt/stödfamilj)

Syftet med en kontaktperson är att denne ska vara en medmänniska som kan ge stöd i vardagssituationer och hjälpa till att bryta den enskildes isolering genom samvaro och fritidsaktiviteter. Insatsen ska ses som ett icke professionellt stöd som ges av personer med stort engagemang och intresse för andra människor. Insatsen kan ges till vuxna, barn och ungdomar oavsett boendeform. Normalt beviljas inte kontaktperson till personer som redan har ett fungerande kontaktnät. Normalt beviljas inte heller kontaktperson till person som har personlig assistans eller omfattande ledsagning, men en prövning i varje individuellt ärende är naturligtvis nödvändig.

Bor den enskilde i boende med särskild service ska en kontaktperson inte ersätta personal utan utöka den enskildes sociala nätverk och vara en kontakt utanför gruppboenden.

Omfattningen prövas individuellt. Kontaktpersonen har inte någon rapporteringsskyldighet till nämnden.

Beslut om kontaktperson är alltid tidsbegränsade och uppföljning sker i samband med förnyelse av beslutet.

9 § 5 Avlösarservice i hemmet

Avlösarservice innebär att göra det möjligt för anhöriga/närstående eller familjehemsföräldrar att kunna få avkoppling och utträta sysslor utanför hemmet. Avlösarservice innebär att en person tillfälligt övertar omvårdnaden från anhöriga eller andra närstående. Insatsen ges i eller i nära anslutning till hemmet.

Avlösarservice kan ges både som en regelbunden insats och vid oförutsedda situationer. Avlösning kan ges under såväl dagar, kvällar, nätter och helger. Avlösarservice kan ges både till vuxna och barn.

Insatsen gäller enbart det funktionshindrade barnet och inbegriper inte syskon. Avlösning kan istället vara en möjlighet för föräldrarna att ägna sig åt det funktionshindrade barnets syskon.

Avlösningens omfattning ska alltid prövas individuellt. Det är viktigt att beakta barnperspektivet. Avlastningen för föräldrarna måste också bli bra för barnet. Samtliga beviljade insatser ska beaktas vid behovsbedömningen. Hänsyn ska tas till om barnet klarar att ha flera olika typer av insatser.

9 § 6 Korttidsvistelse

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet innebär att en funktionshindrad tillfälligt får vistas på ett korttidshem, hos en stödfamilj eller delta i lägerverksamhet. Insatsen ska kunna ges för att ge anhörig avlösning och utrymme för avkoppling eller tillgodose behov av miljöombyte och rekreation och ge möjlighet till personlig utveckling för den funktionshindrade. Insatsen kan t.ex. användas för att bryta beroendeförhållande mellan barn och föräldrar.

Korttidsvistelse ska kunna erbjudas som en regelbundet återkommande insats likväl som en lösning vid akuta situationer. I första hand ska LSS handläggaren bedöma om behovet kan tillgodoses på kommunens korttidshem. Korttidsvistelsens omfattning ska alltid bedömas individuellt. Barnperspektivet ska beaktas och en total bedömning utifrån övriga beviljade insatser göras.

Om den enskilde har behov av medicinska omvårdnadsinsatser i samband med korttidsvistelsen måste kommunen samverka med sjukvårdshuvudmannen för att säkerställa den medicinska omvårdnaden genom ev. egenvårdsbedömning, se rutin för egenvård.

Vid korttidsvistelse, undantaget lägervistelse, bör den enskilde kunna fortsätta med sina dagliga aktiviteter, i barnomsorg, skola, korttidstillsyn och daglig verksamhet. Om vistelsetiden är under lov och studiedagar ska korttidshemmet kunna erbjuda heldagsomsorg. Kostnaden för mat och vissa aktiviteter, ex biobesök bekostas av den enskilde.

9 § 7 Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år

Skolungdomar över 12 år som har behov av tillsyn före och efter skoldagen samt under studiedagar och skollov kan beviljas denna insats under förutsättning att föräldrarna förvärvsarbetar eller studerar. Behovet av tillsyn och verksamhet kan vara mycket varierande och tillsynen måste därför kunna utformas flexibelt med utrymme för flexibla lösningar. Vissa ungdomar kan behöva tillsyn och hjälp i hemmet, för andra kan kommunens reguljära fritidsverksamhet med personligt stöd vara det bästa alternativet. I första hand ska LSS handläggaren bedöma om behovet kan tillgodoses på kommunens korttidshem.

För barn och ungdomar i bostad med särskild service ska behovet tillgodoses inom ramen för boendeinsatsen.

Kostnaden för mat och vissa aktiviteter bekostas av den enskilde.

9 § 8 Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet

Boende i familjehem eller bostad med särskild service är en insats som kan komma i fråga om barnet, trots stödinsatser i hemmet, inte kan bo kvar hemma. Insatsen kan också bli aktuell om barnet har sin skolgång på annan ort. Insatsen ska vara ett komplement till boende i föräldrahemmet. Utredning och förslag till beslut görs av handläggare och beslut fattas av Kommunstyrelsens Individutskott (KSIU).

Familjehem

För barn som inte kan bo kvar hos sina föräldrar ska i första hand insatsen boende i familjehem prövas. Det är viktigt att överväga om placeringen kan ske hos en anhörig eller annan närstående person.

Insatsen familjehem omfattar inte vuxna. Dock bör boendeformen kunna finnas kvar under en övergångsperiod efter avslutad skolgång och i så fall som en insats enligt SoL, varvid avgift uttages enligt kommunens avgiftsreglemente.

Bostad med särskild service för barn och ungdomar

I en bostad med särskild service bor några barn eller ungdomar tillsammans och det finns personal dygnet runt. Denna boendeform ska ofta tillgodose ett stort och komplicerat omvårdnadsbehov och kan vara aktuell upp till dess att den allmänna skolgången upphör.

Boendet ska vara så utformat att det ger barnet/ungdomen goda möjligheter till en god kontakt med sina föräldrar, syskon och andra närstående.

9 § 9 Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna

Insatsen bostad med särskild service kan prövas då den funktionshindrade, trots stöd, inte klarar ett vanligt boende. En bostad med särskild service kan antingen vara en servicebostad eller en gruppboestad. Socialstyrelsen har gett ut allmänna råd och föreskrifter om bostad med särskild service. Av dessa framgår att i insatsen ingår ”individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen”. Med *individuellt anpassad hjälp i den dagliga livsföringen* avses insatser som skall tillgodose den enskildes psykiska, fysiska och sociala behov, t.ex. hjälp med att

- äta, dricka och förflytta sig,
- sköta personlig hygien och klä sig,
- sköta hemmet, tillreda måltider, göra ärenden och inköp,
- fritid och kulturella aktiviteter
- kommunicera, upprätthålla sociala kontakter och bryta isolering,
- göra tillvaron begriplig, förutsägbar och trygg,
- planera framåt,
- göra tillgänglig den hälso- och sjukvård, inklusive habilitering, rehabilitering och hjälpmedel, och den tandvård som den enskilde behöver, samt
- se till att misstankar om övergrepp och andra brott mot den enskilde polisanmäls.

Det är viktigt att i utredningen tydliggöra vilken form av boende som är aktuell i det enskilda fallet. LSS-handläggaren bedömer behovet av nedanstående bostadsform utifrån den enskildes ansökan.

Gruppboestad

En gruppboestad består vanligtvis av ett litet antal lägenheter som är grupperade kring gemensamma utrymmen där stöd, service och omvårdnad kan ges alla tider på dygnet. Gruppboestad är ett alternativ för personer som har så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. Formen gruppboestad ska täcka de boendes hela stödbehov. När en person beviljas gruppboestad mister han eller hon därför samtidigt rätten till statlig assistansersättning.

Den som bor i gruppboestad eller i bostad med särskild service ska normalt få sina behov av ledsagning tillgodosedda genom boendets personal, eftersom kulturella aktiviteter och fritidsverksamhet ingår i insatsen. Ledsgning kan dock beviljas om behov av detta föreligger.

Servicebostad

Med servicebostad avses sådan bostad som ger tillgång till gemensam service i form av måltider, personlig service eller omvårdnad. Servicebostäder är fullvärdiga bostäder som är geografiskt samlade och är en mellanform mellan gruppboestad och boende i egen lägenhet. De boende får sitt behov av stöd genom fast anställd personal. Förutom omvårdnad ingår även kulturella aktiviteter och fritidsverksamhet i insatsen.

Annan särskilt anpassad bostad

Annan särskilt anpassad bostad är inte att betrakta som en bostad med särskild service utan är en vanlig, fullvärdig bostad som anpassas till den funktionshindrades behov. Bostadsformen saknar fast bemanning. Ofta är det frågan om en bostad i ett vanligt bostadsområde. I boendeformen finns ingen fast personal utan stödet ges genom t ex personlig assistent enligt LSS/Socialförsäkringsbalken och/eller genom stöd i av tex hjälp i hemmet enligt SoL. Omvårdnad samt kultur- och fritidsaktiviteter ingår inte som en del av insatsen. Kommunen har inte ansvar för hälso- och sjukvården för personer som bor i denna boendeform.

9 § 10 Daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig

Den som omfattas av LSS personkrets 1 och 2, är i yrkesverksam ålder och inte förvärvsarbetar eller utbildar sig har rätt till daglig verksamhet. Hänsyn ska tas till den enskildes önskemål om inriktning av verksamhet och erbjuda den enskilde stimulans och meningsfull tillvaro. Insatsen ska bidra till den enskildes utveckling och främja delaktighet i samhällslivet. Stor vikt läggs vid att de individuella behoven ska tillgodoses i den dagliga verksamheten.

I insatsen ingår omvårdnad och viss hälso- och sjukvård. Fritidsträning kan dock ingå som en del av insatsen. Syftet med fritidsträning är att ge deltagaren en inre motivation till aktiviteten och skapa en grogrund för ett fortsatt fritidsutövande utanför daglig verksamhet. Daglig verksamhet ska i första hand bedömas om det kan tillgodoses i kommunen.

Daglig verksamhet är en insats och ingen anställningsform. Semesterlagen och andra arbetsrättsliga lagar är därför ej tillämpliga. Den enskilde har rätt till sommarledighet, storhelger och annan ledighet i samråd med övrig verksamhet.

Daglig verksamhet är en insats och ingen anställningsform. Semesterlagen och andra arbetsrättsliga lagar är därför ej tillämpliga. Den enskilde har rätt till sommarledighet, storhelger och annan ledighet i samråd med övrig verksamhet.

Personer som uppnått pensionsålder ges möjlighet att fortsätta sin dagliga verksamhet för att därigenom undvika passivisering och isolering fram till 67 års ålder då insatsen avslutas.

10 § Individuell plan

Den som får insatser enligt LSS ska erbjudas att få en individuell plan med beslutade och planerade insatser. Den enskilde kan också när som helst begära att en individuell plan upprättas. Planen ska upprättas tillsammans med den enskilde och ska utgå från hans eller hennes önskemål. Planen kan omfatta flera insatser från en eller flera huvudmän. Kommunen har ett särskilt ansvar att samordna de insatserna som tas upp i planen.

Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året. Landstinget och kommunen ska underrätta varandra om upprättade planer (här görs ett undantag från sekretesslagen).